

Λίνα Μενδώνη: Οι Άγιοι Θεόδωροι, μνημείο ιστορίας και πολιτισμού του 11ου αιώνα, αποδίδεται στη λατρεία

[Αυτοκέφαλες Εκκλησίες](#) / [Εκκλησία της Ελλάδος](#)

Με ιδιαίτερη λαμπρότητα τελέστηκαν τα θυρανοίξια του Ιερού Ναού Αγίων Θεοδώρων στο κέντρο της Αθήνας, παρουσία της Υπουργού Πολιτισμού Λίνας Μενδώνη.

Στην τελετή θυρανοιξίων, χοροστατούντος του πανοσιολογιότατου αρχιμανδρίτη πρωτοσύγκελου της Ιεράς Αρχιεπισκοπής Αθηνών Βαρνάβα Θεοχάρη, παρέστησαν ο Γενικός Γραμματέας Πολιτισμού Γιώργος Διδασκάλου, Διευθύντρια της Εφορείας Αρχαιοτήτων Πόλης Αθηνών Έλενα Κουντούρη, η προϊσταμένη της Γενικής Διεύθυνσης Μουσείων και Τεχνικών έργων Αμαλία Ανδρουλιδάκη και η Τμηματάρχης Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Αρχαιοτήτων και Μουσείων

Αργυρώ Καραμπερίδη, καθώς και εκπρόσωποι της Περιφέρειας Αττικής και του Δήμου Αθηναίων.

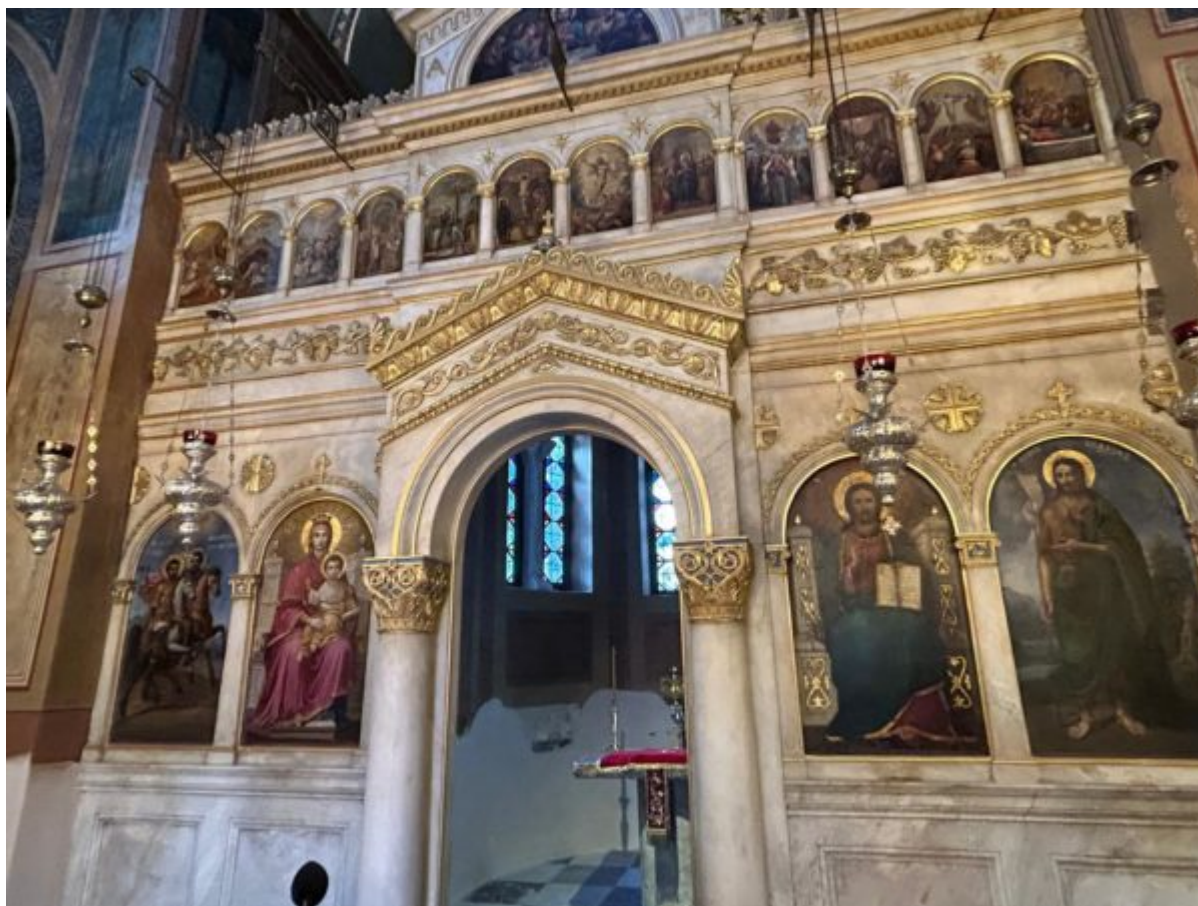
Ο Ιερός Ναός των Αγίων Θεοδώρων αποκαταστάθηκε με ολοκληρωμένο σχέδιο στερέωσης και συντήρησης, από το Υπουργείο Πολιτισμού, δια της Εφορείας Αρχαιοτήτων Πόλης Αθηνών, στο πλαίσιο του Περιφερειακού Επιχειρησιακού Προγράμματος «Αττική 2014-2020». Κατά τις εργασίες αποκαλύφθηκαν και αναδείχθηκαν τα αρχικά χαρακτηριστικά του μνημείου, ο γλυπτός διάκοσμος και οι κεραμοπλαστικές ταινίες. Στο εσωτερικό του ναού, οι εργασίες συντήρησης έφεραν στο φως την λαμπρή μορφή του ναού, όπως αυτή είχε διαμορφωθεί στα τέλη του 19ου αιώνα.

Ο τρούλος του ναού των Αγίων Θεοδώρων

Η Υπουργός Πολιτισμού Λίνα Μενδώνη επεσήμανε: «Ο Ιερός Ναός των Αγίων Θεοδώρων χτίστηκε το 1049 και αποτελεί εμβληματικό μνημείο του 11ου αιώνα. Η εντοιχισμένη επιγραφή, στην δυτική πλευρά του, αποτελεί ένα από τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του ναού, καθώς εκτός από την χρονολογία, μας παραδίδει και το όνομα του κτήτορα, του σπαθαροκανδιδάτου Νικόλαου Καλόμαλου, ο οποίος άνηκε στη μεσαία κλίμακα της διοικητικής και στρατιωτικής ιεραρχίας της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας. Η ολοκλήρωσή του ναού, δίνει την ευκαιρία στο κοινό να γνωρίσει εκ του σύνεγγυς το εξαιρετικό αυτό μνημείο, να απολαύσει το έργο των τεχνητών και των καλλιτεχνών του 11ου αλλά και του 19ου αιώνα, να μάθει και να κατανοήσει μείζονα θέματα της βυζαντινής αρχιτεκτονικής και γλυπτικής, να

θαυμάσει από κοντά τις τοιχογραφίες του 19ου - αρχών 20ού αιώνα και να αναλογιστεί τον τρόπο ένταξης των μνημείων αυτών στην αθηναϊκή ζωή του 19ου, 20ού και 21ου αιώνα. Οι Άγιοι Θεόδωροι, σπουδαίο βυζαντινό μνημείο, εκκλησιαστικό και χριστιανικό, σηματοδοτώντας αιώνες ιστορίας και πολιτισμού, αποδίδεται σήμερα στους πιστούς και στους επισκέπτες».

Ο καθαρισμός του τέμπλου αποκάλυψε την λαμπρή όψη του μνημείου

Η Υπουργός ανάδειξε την πολύ στενή και εποικοδομητική συνεργασία του Υπουργείου Πολιτισμού με την Ιερά Αρχιεπισκοπή Αθηνών αλλά και τις Μητροπόλεις σημειώνοντας ότι «βαθιά μας επιθυμία είναι τα εκκλησιαστικά μνημεία να αποδίδονται ξανά στη λατρεία, καθώς αυτή υπήρξε εξ αρχής η ουσιαστική τους χρήση. Με τον προσήκοντα σεβασμό, διασφαλίζουμε ότι τα αποκατεστημένα μνημεία θα διατηρήσουν το φως και τη λάμψη τους, όχι ως αυτοσκοπός, αλλά επειδή, μέσω αυτών, φωτιζόμαστε και εμείς. Η Αθήνα έχει μια ξεχωριστή θέση στον πολιτισμό, διαχρονικά στη μεγάλη ιστορική διάρκεια, επομένως τα μνημεία της θα πρέπει να είναι αποκατεστημένα και λαμπερά όπως αξίζει στη φυσιογνωμία της πόλης».

Η ολοκλήρωση του επίπνου έργου της αποκατάστασης απαίτησε τη στενή συνεργασία πολλών ειδικοτήτων, τον συντονισμό πολυάριθμων συνεργείων και την αντιμετώπιση ποικίλων προβλημάτων, μεσολαβούσης της πανδημίας του COVID-

19, καθώς και επανειλημμένων παραβιάσεων του εργοταξίου, που σε μία περίπτωση προκάλεσαν και πυρκαγιά στο ναό.

Τα χίλια σχεδόν χρόνια που έχει διανύσει ο ναός και παρά τις προσπάθειες στερέωσής του, από τα μέσα του 19ου αιώνα -όταν χτίστηκε το καμπαναριό- και κυρίως στις αρχές του 20ου αι., είχαν προκαλέσει πολλά προβλήματα στο κτήριο. Διαμπερής ρωγμή διαρρήγνυε τον δυτικό τοίχο, από τη στέγη έως τη βάση. Ρηγματωμένοι ήταν οι περισσότεροι θόλοι του μνημείου. Τα κεραμίδια είχαν σχεδόν αποσαθρωθεί και τα κονιάματα της βάσης είχαν αντικατασταθεί με τσιμέντα, ενώ ο 20ός αι. είχε αφήσει στις τοιχοποιίες του μνημείου, μέσα και έξω, μια μαύρη πάτινα καπνιάς και καυσαερίου. Τα προβλήματα αυτά και άλλα πολλά θεραπεύτηκαν κατά τη διάρκεια του έργου. Οι μεταλλικές ενισχύσεις, που το μεγαλύτερο μέρος τους κρύβεται κάτω από τις στέγες, προσφέρουν στο κτήριο τη στατική επάρκεια για την διασφάλισή του, στο μέλλον. Οι στέγες αντικαταστάθηκαν, όπως και τα απολεσθέντα μαρμάρινα στοιχεία του τρούλου. Εφαρμόστηκαν νέα αρμολογήματα, όμοια με τα πολύ καλά σωζόμενα αρχικά αρμολογήματα του ναού. Στις όψεις αποκαταστάθηκαν τα δομικά στοιχεία, λίθοι και πλίνθοι, που έλειπαν και κυρίως καθαρίστηκαν από την αιθάλη, σε μια επίπονη και χρονοβόρα διαδικασία. Ο γλυπτός διάκοσμος καθαρίστηκε, η επιγραφή κατέβηκε από τη θέση της, συντηρήθηκε και επανατοποθετήθηκε. Τοποθετήθηκαν αντίγραφα των αρχικών πήλινων αγγείων που έχουν κατεβεί, καθώς είναι ιδιαίτερα ευάλωτα, στις αρχικές τους θέσεις δυτικά και βόρεια. Στο εσωτερικό αφαιρέθηκε η πλαστική επικάλυψη που κάλυπτε το μαρμάρινο δάπεδο, ενώ ο καθαρισμός και η συντήρηση των τοιχογραφιών αλλά και των μαρμάρινων βυζαντινών στοιχείων τόσο των βυζαντινών, όπως οι κοσμήτες του νάρθηκα και οι αμφικιονίσκοι των παραθύρων, όσο και των πιο πρόσφατων, του τέμπλου και του άμβωνα, αποκάλυψαν την λαμπρή όψη του μνημείου, τέλη του 19ου αιώνα, συνδυάζοντας το με το σύγχρονο χώρο λατρείας.

Το εσωτερικό του ναού